

Департамент
агропромислового розвитку
Львівської обласної
державної адміністрації

Громадська організація
«Львівська аграрна
палата»

Вісник Агр^Форум №20 (20) 2015

Електронний інформаційний бюлетень

*Найкращих агровиробників Львівщини
відзначено із нагоди Дня працівників
сільського господарства*

стор.5

*Технології вирощування і збуту
полуниці та малини*

стор. 7

Сіра економіка України – Іван Стефанишин

стор.13

Особливості сучасного садівництва

стор. 18

*Основні елементи ефективної годівлі корів
та молодняка великої рогатої худоби*

стор.22

м. Львів, вул. Залізнична, 16, 2-й пов.,
тел.ф. +38 (032) 294-84-03, +38 (032) 239-26-26,
(067) 803-60-32, e-mail: lvivagri@gmail.com
Інтернет-сторінка видання: agrochamber.lviv.ua

Щиро вітаємо з професійним святом – Днем працівників сільського господарства!

Це свято усіх, хто розумом і руками, серцем і душею, у селі і в місті щодня долучається до важливих аграрних справ. Це свято дбайливих господарів, незалежно від форм власності та господарювання.

Щиро бажаємо вам щастя, здоров'я, добробуту, невичерпної сили та подальших успіхів в ім'я розквіту України.

Добрих вам засівів, рясних сходів та щедрих врожаїв!

Департамент агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації

Шановні хлібороби

Львівська Аграрна палата сердечно вітає Вас з професійним святом — Днем працівників сільського господарства!

Ваша праця в усі часи була і залишається самою важливою та потрібною для добробуту та благополуччя України.

У день професійного свята бажаємо Вам міцного здоров'я, прихильної долі, вагомих здобутків, оптимізму, невичерпної енергії та професійної удачі!

Львівська аграрна палата

<i>Олексій Павленко: Стратегія розвитку сільського господарства 2015-2020 підтримана на Нацраді Реформ.....</i>	<i>с.4</i>
<i>Найкращих агровиробників Львівщини відначено із нагоди Дня працівників сільського господарства.....</i>	<i>с.5</i>
<i>Святкові продовольчі ярмарки на Львівщині з нагоди Дня працівників сільського господарства.....</i>	<i>с.6</i>
<i>Технології вирощування і збуту полуниці та малини.....</i>	<i>с.7</i>
<i>Стрийський коледж Львівського НАУ відзначив своє 70-річчя.....</i>	<i>с.8</i>
<i>Мінагрополітики підготувало законопроекти щодо насінництва та дерегуляції в АПК.....</i>	<i>с.9</i>
<i>В 2016 році в Україні з'явиться сертифікат походження риби.....</i>	<i>с.10</i>
<i>Верховна Рада звільнила аграріїв від плати за доставку пільгових пенсій....</i>	<i>с.11</i>
<i>Мораторій на продаж землі продовжено до 1 січня 2017 року.....</i>	<i>с.12</i>
<i>Сіра економіка України – Іван Стефанишин.....</i>	<i>с.13</i>
<i>Активізація сільських громад як запорука підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва – Віктор Борщевський.....</i>	<i>с.16</i>
<i>Особливості сучасного садівництва.....</i>	<i>с.18</i>
<i>Основні елементи ефективної годівлі корів та молодняка великої рогатої худоби</i>	<i>с.22</i>
<i>Більшість підприємств вимушено працює із сортами насіння іноземного виробництва, ціни яких залежать від коливань валютних курсів – Петро Удуд.....</i>	<i>с.27</i>
<i>Важливо не лише виробити якісну продукцію, але і знайти перспективні ринки збуту – Іван Білак.....</i>	<i>с.30</i>
<i>Ми маємо жити по ресурсах і по можливостях виходячи з того, що реально маємо – Ярослав Шакало.....</i>	<i>с.33</i>
<i>Брати кредит в нинішніх економічних умовах – це гарантовано працювати тільки на банк – Михайло Витошко</i>	<i>с.35</i>
<i>Натхнення і професійний підхід до справи дозволяють досягнути високих показників продуктивності в козівництві навіть в умовах домогосподарства – Володимир Караїм</i>	<i>с.37</i>
<i>Виставки та конференції в Україні та закордоном.....</i>	<i>с.40</i>
<i>Моніторинг цін.....</i>	<i>с.41</i>

Олексій Павленко: Стратегія розвитку сільського господарства 2015-2020 підтримана на Нацраді Реформ

9 листопада відбулося засідання Національної Ради Реформ під час якої було розглянуто стан реформування аграрної галузі України, а також обговорено проект Єдиної та комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки.

За оцінками експертів Національної Ради Реформ, прогрес у виконанні завдань Міністерством аграрної політики та продовольства України з реформування сільського господарства на 2015 рік оцінюється у 80% та є одним із лідируючих з-поміж інших галузей.

Як повідомив Міністр аграрної політики та продовольства України Олексій Павленко, усі пріоритетні напрями реформування агросектору були відображені у Єдиній та комплексній стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки, розробка якої відбувалася у рамках 8 робочих груп та 24 підгруп. До роботи над Стратегією долучилися понад 170 фахівців міжнародних та вітчизняних громадських організацій.

За підсумками засідання, було прийнято рішення про підтримку Стратегії 2015-2020 Національною Радою Реформ.

Джерело: Прес-служба Мінагрополітики

VII Міжнародна конференція “Ведення аграрного бізнесу в Україні: час глибоких перетворень”

Асоціація «Український клуб аграрного бізнесу» та агенція AgriEvent запрошують відвідати VII Міжнародну конференцію “Ведення аграрного бізнесу в Україні: час глибоких перетворень”, що відбудеться 10 грудня у м. Києві. На конференції будуть обговорені результати 2015 року для українського аграрного сектору та розглянуті можливості для його розвитку наступного року.

Місце проведення: м. Київ, Готель «Прем'єр Палац», бул. Тараса Шевченка, 5-7. **Початок:** в 9.00 год.

Джерело: www.da.agrievent.com.ua

Найкращих агровиробників Львівщини відначено із нагоди Дня працівників сільського господарства

13 листопада у Львівській обласній державній адміністрації відбулися урочистості із нагоди Дня працівників сільського господарства. Найкращим підприємствам, фермерським господарствам і науковцям регіону було вручено почесні відзнаки від Львівської облдержадміністрації, Львівської обласної ради та Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Перший заступник голови Львівської ОДА Ростислав Замлинський наголосив, що розвиток сільського господарства та інфраструктури є одними із основних економічних пріоритетів регіону.

Джерело: Львівська аграрна палата

Святкові продовольчі ярмарки на Львівщині з нагоди Дня працівників сільського господарства

14 листопада у Львові на ринку “Шувар” та в Жовкві із нагоди святкування Дня працівників сільського господарства відбулися продовольчі ярмарки “Добрі традиції Галичини”.

З святковими виступами з нагоди відкриття ярмарку до учасників заходу звернулися перший заступник голови Львівської ОДА Ростислав Замлинський, заступник голови Львівської обласної ради Валерій П’ятак, директор Департаменту агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації Наталія Хмиз. Представників наукових установ та громадських організацій було відзначено Почесними грамотами Департаменту агропромислового розвитку Львівської області.

На ярмарках жителі області мали змогу не лише придбати якісну сільськогосподарську продукцію та продовольство, але і насолодитися виступами творчих колективів художньої самодіяльності із районів та аграрних вишів Львівської області.

Джерело: Львівська аграрна палата

Технології вирощування та збуту полуниці та малини

12 листопада у Львові на базі ТЗОВ “РСП “Шувар”, спільно з проектом “Добробут громад,” відбувся семінар на тему: “Технології вирощування та збуту полуниці та малини. Роль сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів”.

Учасники семінару ознайомилися із специфікою технологій вирощування ягід та досвідом розвитку сільськогосподарської кооперації в ягідництві на прикладі успішно функціонуючого в Тернопільській області СОК “Лосятинське молочне джерело”.

Заступник директора департаменту агропромислового розвитку Львівської ОДА Людмила Гончаренко повідомила агровиробникам про можливості одержання фінансової підтримки в поточному році в межах реалізації заходів Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового комплексу Львівської області.

Керівник проекту ТОВ “Українська ягода” Тарас Баштаник розповів про основні тенденції на ринку в Україні та світі. Зокрема, середня собівартість вирощування 1 кг малини в 2015 р. становить 18,50 грн/кг, а підприємства що впровадили сучасні технології крапельного зрошування можуть одержувати врожай до 12 т/га. Крім того, в Україні є один приклад зростання врожайності малини до 18т/га. Проте, високі показники продуктивності вимагають істотних капіталовкладень які мають становити до 100 тис. грн/га малини.

Керівник проекту “АПК-Інформ. Овочі-Фрукти” Тетяна Гетьман розповіла, що за їх оцінкою ринок свіжої полуниці в Україні оцінюється в 290 млн. дол. США і малини у 70,7 млн. дол. США. Перспективним є також ринок лохини, оскільки споживання у світі даної ягоди зростає у 1,5-2 рази швидше, ніж обсяги нарощування виробництва.

Джерело: Львівська аграрна палата

Стрийський коледж Львівського НАУ відзначив своє 70-річчя

30 жовтня відбулися святкові урочистості з нагоди 70-річчя від часу заснування Стрийського коледжу Львівського НАУ.

Святкування розпочалися зі спільної молитви біля статуї Матері Божої. Молебень відслужив Преосвященний Владика Богдан Манишин, єпископ-помічник Стрийської єпархії УГКЦ.

Викладачі, студенти та численні запрошені гості згуртувалися у велику святкову колону й урочистою ходою рушили центральною вулицею міста. Попереду їхали вершники, а за ними прибрана до ювілею бричка. Очолив урочисту колону директор коледжу Василь Дмитришин.

Свято продовжилося у Народному домі м. Стрия, де відбувалися головні урочистості – ювіляри приймали вітання й подарунки. Привітати Стрийський коледж з 70-річчям приїхало чимало гостей, представники влади, колеги освітяни, аграрії, підприємці та випускники коледжу.

Директор коледжу Василь Дмитришин розповів про історію та здобутки навчального закладу, подякував усім, хто сприяв й надалі допомагає становленню та розвитку очолюваного ним коледжу.

Керівник Науково-методичного центру “Агроосвіта” Тетяна Іщенко нагородила педагогічний колектив коледжу золотою медаллю за інновації в освіті.

Стрийський коледж тісно співпрацює з багатьма навчальними закладами України і привітати колег прибули також делегації з інших областей України.

Джерело: Львівська аграрна палата

Мінагрополітики підготувало законопроекти щодо насінництва та дерегуляції в АПК

Міністерство аграрної політики та продовольства України направило на розгляд парламенту законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо приведення законодавства у сфері насінництва та розсадництва у відповідність до європейських та міжнародних вимог)» та законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дерегуляції в агропромисловому комплексі».

«З метою наближення вітчизняного законодавства до норм та практик ЄС в галузі сільського господарства та створення сприятливих умов для діяльності бізнесу в Україні необхідно прийняти низку важливих законопроектів», – заявив міністр.

За його словами, законопроект щодо приведення законодавства у сфері насінництва та розсадництва у відповідність до європейських та міжнародних вимог, зокрема передбачає удосконалення системи сертифікації насіння та підтвердження відповідності, а також посилення гарантій щодо державного нагляду та відповідальності за поширення неякісного насіння та садивного матеріалу.

Законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дерегуляції в агропромисловому комплексі» передбачає скасування дії окремих обов'язкових погоджень та процедур, зокрема реєстрації добрив «традиційних» хімічних формул та карантинний дозвіл на імпорт.

«За рахунок зниження ризиків корупції, зменшення кількості непотрібних регуляторних процедур, зниження монопольної маржі виробників азотної групи добрив, українські аграрії при прийнятті законопроекту матимуть можливість заощадити до 2 млрд. грн. щорічно», – наголосив О. Павленко.

Він нагадав, що законопроекти були розглянуті на засіданні профільного аграрного комітету ВР та були рекомендовані до прийняття в другому читанні та в цілому, а також за основу і до підготовки до другого читання за скороченою процедурою відповідно.

Джерело: прес-служба Мінагрополітики України

В 2016 році в Україні з'явиться сертифікат походження риби

Зменшити кількість браконьєрської риби в Україні допоможе запровадження обов'язкового сертифікату походження риби. Про це повідомляє Голова Держрибагентства Ярема Ковалів.

«Відповідний сертифікат дозволить налагодити точну систему звітності щодо вилову водних біоресурсів. Запровадження документу не дозволить рибі, яку виловили браконьєри, потрапляти у торгові точки. Систему сертифікації риби необхідно докорінно змінювати та створювати нову, яка допоможе простіше працювати промисловикам та забезпечить належний контроль держави за виловом риби», – наголосив Ярема Ковалів.

За його словами, невдовзі в Україні почне діяти рибний патруль та запровадження в Україні електронної системи моніторингу суден і звітності щодо кількості виловленої риби.

Відповідний сертифікат стане обов'язковим в Україні в 2016 році і дозволить відстежувати походження кожної партії вилучених водних біоресурсів з моменту вилову до надходження у роздрібний продаж. Сертифікат походження риби (повна назва – сертифікат підтвердження законності вилучення водних біоресурсів із середовища їх існування) міститиме інформацію щодо суб'єкту господарської діяльності, назви водойми, де було здійснено лов, дати вилову, кількості виловленої риби тощо.

Джерело: www.minagro.gov.ua

Митниця почне видавати сертифікати EUR.1 з кінця 2015 року

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України досягло згоди з митними органами щодо видачі ними сертифікатів походження. Про це повідомлено з посиланням на заступника міністра економічного розвитку і торгівлі – торговельного представника України Наталію Микольську.

«Була проблема із механізмом видачі цих сертифікатів і бізнес хвилювався, що після 1 січня (початок дії економічної частини Угоди про асоціацію з ЄС) це викличе проблеми. Ми провели консультації і митні органи готові видавати сертифікати. Головне – вони готові почати роботу зараз, а тому проблеми 1 січня не буде», – сказала Н. Микольська.

Сертифікати походження EUR мають підтвердити, що продукт дійсно є українського виробництва, а не імпортного. Лише за цієї умови товар може претендувати на безмитну торгівлю з ЄС.

Джерело: www.agravery.com

Верховна Рада звільнила аграріїв від плати за доставку пільгових пенсій

Верховна Рада України ухвалила Закон “Про внесення змін до Закону України “Про збір на обов’язкове державне пенсійне страхування” щодо уточнення та приведення у відповідність об’єкта оподаткування для платників, що обрали спрощену систему оподаткування”. Про це йдеться на офіційному сайті Верховної Ради.

Законодавчим актом приведено положення Закону України «Про збір на обов’язкове державне пенсійне страхування» у відповідність із чинними нормами Податкового кодексу України.

Законом звільнено від відшкодування витрат на виплату і доставку пільгових пенсій сільськогосподарських товаровиробників, які віднесені до четвертої групи платників єдиного податку, повернувши цим товаровиробникам ті пільги, якими вони користувались до 1 січня 2015 як платники фіксованого сільськогосподарського податку.

Відповідні зміни внесено до абзацу четвертого пункту 1 статті 2 Закону України «Про збір на обов’язкове державне пенсійне страхування».

Джерело: www.agravery.com

Мораторій на перевірку бізнесу продовжать

Верховна Рада підтримала у першому читанні законопроект №3153 щодо впровадження обмеження на проведення планових заходів із здійснення державного нагляду (контролю) до 30 червня 2016 р. (крім проведення планових заходів Державною ветеринарною та фітосанітарною службою України щодо перевірки безпеки та якості продукції). Про це йдеться на офіційному сайті Верховної Ради України.

Крім мораторію на перевірку бізнесу, запроваджуються обмеження на позапланову перевірку, яка може бути проведена тільки на підставі обґрунтованого звернення фізособи про порушення суб’єктом господарювання її законних прав.

Передбачається залишити також можливість проведення органами держнагляду (контролю) позапланових перевірок з дозволу Кабміну; за письмовою заявою суб’єкта господарювання до відповідного органу держнагляду про здійснення заходу держнагляду за його бажанням; за рішенням суду.

Джерело: www.agravery.com

Мораторій на продаж землі продовжено до 1 січня 2017 року

Верховна Рада України 10 листопада продовжила мораторій на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення до 1 січня 2017 року, оскільки ще немає законодавства для функціонування ринку землі.

Законопроект № 3404 в цілому підтримали 309 народних депутатів. Згідно із законом, Кабінет Міністрів зобов'язаний до 1 березня 2016 р. розробити і внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України "Про обіг земель сільськогосподарського призначення".

Джерело: www.zn.ua

Електронні звернення громадян до Головного управління Держгеокадастру у Львівській області

Головне управління Держгеокадастру у Львівській області інформує, що з 28 жовтня 2015 року «письмове звернення» може бути надіслане з використанням мережі Інтернет, засобів електронного зв'язку (електронне звернення).

У зверненні необхідно зазначити прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина та викласти суть порушеного питання, зауваження, пропозиції, заяви чи скарги, прохання чи вимоги.

Письмове звернення повинно бути підписано заявником (заявниками) із зазначенням дати. В електронному зверненні також має бути зазначено електронну поштову адресу, на яку заявнику може бути надіслано відповідь, або відомості про інші засоби зв'язку з ним. Звернення, оформлене без дотримання зазначених вимог, повертається заявнику з відповідними роз'ясненнями не пізніше як через десять днів від дня його надходження.

Застосування електронного цифрового підпису при надсиланні електронного звернення не вимагається.

Звернення громадян до Головного управління Держгеокадастру у Львівській області можна надіслати за електронною адресою: **lviv@land.gov.ua**

Джерело: www.zem-lviv.gov.ua

Сіра економіка України

Іван Стефанишин, експерт аграрного ринку

В сільській місцевості проживає більше 13 мільйонів людей. З них задіяно у виробництві сільськогосподарської продукції 526 тис. осіб. На сьогоднішній день лише кожен 11 сільський житель має роботу в аграрному секторі. За останні 3 роки кількість працюючих зменшується в середньому на 48 тис. осіб. При середньорічній заробітній платі 30 тис. гривень в рік, це 1,4 млрд. грн сукупного доходу. Проблема працевлаштування дає лише один з варіантів – самозайнятість дрібним виробництвом. В 2014 році таких людей було 2,5 млн. працездатного віку. Крім того, якщо проаналізувати структуру споживчого кошика українця, яка ні по формі ні по змісту не змінюється протягом 15 років, то це половина на половину, продукти харчування і інші споживчі товари. Традиційно, так склалося роками, індекс цін на продукти харчування на 2-3% нижчий, а на інші споживчі товари вищий відповідно, середнього показника. Таким чином, сільське населення стає біднішим на 4-6 відсотків. 5% від 162 млрд. грн. продажу сільськогосподарської продукції особистими селянськими господарствами складає 8 млрд. грн.

Таким чином, 9,4 млрд. грн недоотримали галузі: будівельних матеріалів, машинобудування, хімічна, легка та інші. Селяни формують потреби на вироби цих галузей в середньоціновому та дешевому, а не в брендовому сегментах. Це ланцюгова реакція, яка називається економікою. Крім того, якщо взяти до уваги шевців, взуттєвиків, працівників торгівлі, будівельників, так званих самозайнятих – то це за оцінками від 30 до 50 відсотків працездатного населення. Це називається сіра економіка, або напіввизнана категорія людей.

Що робити? В сільському господарстві державні органи повинні застосовувати особливу, спрощену систему реєстрації, ідентифікації малих форм господарювання. Не треба брати з них податки, поки вони підпадають під статті соціальної підтримки, стимулювати масову активність, показавши, що людина сама може заробити пенсію, медичне страхування та інші елементи соціального пакету.

Не треба так жорстко застосовувати систему контролю, оскільки приватний підприємець по іншому розуміє питання безпеки продукції та власного іміджу.

Самозайнятий підприємець сильний, в першу чергу, постійним зміцненням довіри до своєї продукції, турботами про її безпеку. Поки український ринок і система економічних відносин не тільки не заохочують самозайнятих, їх взагалі не бачать.

А якщо не бачать то й ніяк не відносяться. Зараз багато ейфорії від обсягів експорту, на 70 % сировинного. Як можна пропонувати на зовнішній ринок те, що ігнорується на внутрішньому? Питання підвищення платоспроможності населення таким чином не вирішити. Потрібні реформи аграрного сектору, які забезпечать високоефективне функціонування внутрішнього ринку. Що мається на увазі?

Серед 100 найбагатших людей України, 10 відсотків представники аграрного бізнесу. На підході ще декілька. Це свідчить про олігархізацію аграрного сектору. Тому, при здійсненні земельної реформи ці питання треба виправляти. Необхідне юридичне визнання особистих селянських господарств, які займаються товарним виробництвом, з метою покращення ефективності їх діяльності та забезпечення соціального захисту. Це надасть перспективу молодому поколінню для розвитку власного бізнесу. Забезпечити програми державної підтримки, змінивши принципи у цьому підході. Замість пільгового режиму ПДВ, кошти якого становлять понад 95% цієї допомоги і яка на Заході не рахується, як така, на повноцінну програму, змінивши систему оподаткування.

Запропонувати ефективну і дієву систему кредитування, в першу чергу для виробництва конкурентоздатної продукції, враховуючи набуття чинності з 1 січня 2016 року правил зони вільної торгівлі з країнами ЄС.

До початку запровадження адміністративно-територіальної реформи, доцільно спрямувати кошти бюджету на розвиток територій та інфраструктури села, оскільки на сьогодні всі відмовились від цієї теми. Підприємці та фермери роблять це, в окремих випадках і на добровільних засадах, а системних державних програм немає. Змін потребує підготовка кадрів, як структурно так і програмно.

Необхідно дати виробникам сільськогосподарської продукції та кінцевих продуктів харчування інструментарій для здійснення контролю безпечності продукції (сертифіковані лабораторії, сертифікаційні центри, дорадчі служби та інше), оскільки зміни до законодавчих документів в цьому напрямку вже внесені.

Вирішальним залишається питання стратегічного напрямку дальшого розвитку сільського господарства України. У випадку подальшої олігархізації аграрного сектору, Україну чекає роль сировинного придатку і швидкий розвал

інфраструктури сільських територій, зростання безробіття та багато інших негативних явищ.

В світі вже давно зрозуміли роль сім'ї в сільському господарстві. На сімейні ферми припадає 56% виробництва сільськогосподарської продукції.

Такі господарства обробляють значні земельні масиви в Північній та Південній Америці (83%), в Європі (68%), країнах Азії – 85%, Африці – 62%. В Україні особисті селянські господарства виробляють 45% валової сільськогосподарської продукції, без статусу, на свій страх і ризик, без державної підтримки, не маючи соціальних гарантій та величезними проблемами виходу на організований ринок.

За цих умов вони залишаються стабілізаторами сільськогосподарського виробництва та продовольчої безпеки, формують грошові надходження селян.

Ян Дюе ван дер Плюг із Вагенінгенського університету (Нідерланди) виділив 10 особливостей сімейних фермерських господарств, а саме:

1. Рідний дім для сім'ї;
2. Забезпечення доходами та харчами;
3. Зв'язок “сім'я – господарство”;
4. Надання основних трудових ресурсів;
5. Місце навчання та знань;
6. Забезпечення зв'язку “минуле – сьогодення – майбутнє”;
7. Активна участь у сільській економіці;
8. Збереження місцевої культури;
9. Господарство є частиною селянського середовища та сільської общини;
10. Контроль за власними ресурсами.

Ці критерії нашим урядовцям треба вивчити, як десять заповідей Божих, тоді напевно не зникало би з карти України 24 села та хутори щорічно, не було б такого відтоку молоді з села не тільки в міста, але й по всьому світу, не було б, в кінці кінців, такої злиденності селян та несправедливості по відношенню до них не тільки з боку державних органів, але й жителів міст та селищ.

Інтенсивний сад. Удосконалюємо технологію

25-26 листопада 2015 року у Вінниці відбудеться міжнародний україно-польський форум «Інтенсивний сад. Учасники форуму мають змогу послухати цикл прикладних лекцій та встановити нові ділові контакти.

Місце проведення: м. Вінниця, Вінницька Філармонія, Хмельницьке шосе, 7.

Джерело: www.agrotimes.net

Активізація сільських громад як запорука підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва

Віктор Борищевський, доктор економічних наук,
*Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього
НАН України*

Упродовж останніх двох років розвиток сільського господарства України відбувається під суттєвим впливом підготовки до підписання Угоди про Асоціацію з ЄС, а також пов'язаний з реалізацією основних її положень, включаючи створення Зони вільної торгівлі. У цьому контексті активізувалися дискусії про готовність українських товаровиробників гідно конкурувати на європейському продовольчому ринку, а відтак – про спроможність проведеної аграрної реформи, яка здійснювалася фактично протягом усього періоду державної незалежності України.

На жаль, доводиться констатувати, що конкурентні переваги вітчизняного аграрного експорту обмежені вузьким колом сировинних видів продукції, яка, до того ж, постачається на європейський ринок лише кількома потужними агрохолдингами. У довготерміновій перспективі така модель конкурентоспроможності не може зберігати свою життєздатність, оскільки не передбачає ані підвищення ефективності сільського господарства, ані впровадження достатньої кількості інновацій, ані потрібного удосконалення агротехнологій, ані підвищення якості людського та соціального капіталу села.

У більшості сучасних країн-членів ЄС ефективність аграрного сектору забезпечується фермерським типом господарювання, який спирається на самодостатність сільських територіальних громад та еволюціонує через різні форми сільськогосподарської кооперації. У цьому разі конкурентоспроможність агровиробників визначається їх здатністю впроваджувати необхідну кількість інновацій, спрямованих на зменшення витрат і зростання обсягів виробництва і збуту. Ці інновації швидко комерціалізуються та поширюються завдяки розвиненій інфраструктурі аграрного ринку, яка, у свою чергу, підтримується високим рівнем децентралізації влади та фінансової спроможності сільських територіальних громад.

В українських реаліях описані механізми підвищення конкурентоспроможності сільського господарства виявляються заблокованими. Так, дрібні товаровиробники, які одночасно виступають формальними власниками основних виробничих ресурсів (що зумовлено результатами паювання), не спроможні залучати достатнього обсягу фінансових та матеріально-технічних ресурсів не те що в інноваційний розвиток, але і в просте

відтворення власних активів. У результаті цього більшість земель сільськогосподарського призначення і технічних засобів сконцентровані в руках агрохолдингів, які жодним чином не зацікавлені у їх довгостроковому ефективному використанні. Вони також залишаються байдужими до соціальних проблем села, не кажучи про розвиток його інженерної чи транспортно-логістичної інфраструктури.

Зі свого боку, органи місцевого самоврядування сільських територіальних громад не мають достатніх важелів впливу, ані на самі агрохолдинги, ані на інші господарюючі суб'єкти, включаючи особисті господарства населення. Адже більша частина податкових надходжень акумулюється в бюджетах вищих рівнів, а значна подрібненість сільських територіальних громад здорожує вартість утримання ними власного управлінського апарату, не кажучи вже про можливість створення необхідних фінансових резервів для підтримання життєдіяльності об'єктів соціальної, інженерної чи транспортної інфраструктури.

Таким чином, першим кроком на шляху підвищення конкурентоспроможності вітчизняного аграрного сектору в умовах адаптації до умов Угоди про Асоціацію та створення Зони вільної торгівлі з ЄС, є завершення розпочатого процесу децентралізації влади з метою підвищення рівня інституційної та фінансової спроможності сільських територіальних громад. У цьому зв'язку особливу увагу варто приділити інформаційно-аналітичній компоненті в роботі з сільськими мешканцями, оскільки відсутність достовірної та якісної інформації про цілі, особливості та механізми здійснення цієї реформи породжує велику кількість чуток, домислів і страхів, що лише ускладнює процес реформування.

Варто відзначити, що інформаційно-просвітницька робота із мешканцями сільських територіальних громад повинна здійснюватися послідовно та системно. Вона не повинна стосуватися лише визначення нових територіальних меж об'єднаних сільських громад чи перспектив їх фінансового забезпечення, але й охоплювати весь спектр питань, пов'язаних з активізацією сільськогосподарської кооперації, підготовкою та перенавчанням адміністративно-управлінських кадрів, підтримкою розвитку бізнесу, розробкою інвестиційних пропозицій і реалізацією інвестиційних проектів, співпрацею з міжнародними благодійними організаціями та фондами тощо.

Враховуючи широке коло окреслених завдань, ключовим чинником їх успішного виконання слід вважати послідовність і неквапливість на стадії виконання. Крім того, важливого значення слід надавати добровільності в процесі адаптації сільських територіальних громад до нових меж адміністративно-територіального устрою, а також самоорганізації сільського населення, спрямованій на розвиток підприємництва та сільськогосподарської кооперації.

Особливості сучасного садівництва

Богдан Гулько, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри садівництва та виноградарства, Львівський національний аграрний університет

Осінь – традиційна пора підведення підсумків і складання планів на рік майбутній, тому кожен господар задумується над питанням покращення видового і сортового складу своїх плодових і ягідних насаджень, часто задаючи собі запитання – чому ж дерева чи кущі не приносять очікуваних врожаїв?

Відповідь на це питання є складною і почати слід з вибору ділянки та підготовки ґрунту під сад. Під сад призначають ділянки на схилах та на підвищеннях – низин слід уникати з причин застою холоду взимку та приморозків під час цвітіння. Рівень підґрунтових вод повинен залягати не ближче ніж 2 м від поверхні ґрунту. Оскільки сад багаторічне насадження, то в ґрунті слід створити запас поживних речовин. Для цього на 1 га слід внести 50 т органічних добрив або 10-12 т курячого посліду та по 250-350 кг діючої речовини фосфорних і калійних добрив.

Сучасні насадження плодових культур бувають двох типів: інтенсивні (з системами опор і зрошення) та екстенсивні (без опор і без зрошення). Інтенсивні насадження є більш продуктивними, проте й більш капіталомісткими. Екстенсивні є менш урожайними, проте й значно дешевшими. Обидва типи насаджень є популярними на сьогоднішній день серед садівників і вирішальним фактором у цьому питанні є розмір земельної ділянки під сад. У випадку обмеженого розміру ділянки часто закладають саме інтенсивні насадження, щоб отримати найбільшу продуктивність з одиниці площі. Якщо земельна ділянка є великою то сад садять за екстенсивним типом. За продуктивністю екстенсивний сад буде у 1,5-2 рази менш урожайним, проте закладання двох гектарів буде дешевшим у сумі від одного гектара інтенсивного саду і в загальному підсумку з двох гектарів екстенсивного саду отримуємо не менше прибутку чим з інтенсивного саду і при менших вкладеннях.

Основою інтенсивного саду є карликова підщепа М.9 або її клони. Схема садіння саду: від 0,8 до 1,25 м між деревами в ряду та 2,8 – 3,5 м між рядами. Кількість дерев у таких садах часто коливається в межах 3-4,5 тисяч на 1 га. Деревя формують по типу суперверетена або вісі – при якій у дерев відсутні скелетні гілки. Обов'язковим є встановлення залізобетонної шпалери висотою 2,5-3,0 м та системи краплинного зрошення.

Часто встановлюють і протиградові сітки. Такий сад здатний забезпечувати щорічну урожайність на рівні 50-80 т/га.

Екстенсивні сади – це напівкарликові насадження на підщепах М.26, 62-396, Р.14, 54-118 чи ММ.106. Схема садіння: 1,5-2,5 м між деревами в ряду та 4,0-4,5 м між рядами. При таких схемах садіння на 1 га висаджують від 1200 до 2000 дерев. Форма крони в такому саду – веретеновидна. Продуктивність такого насадження буде становити від 30 до 50 т/га.

Не менш важливим фактором при створенні сучасного саду є якість садивного матеріалу та умови його зберігання та транспортування. Всі плодові саджанці і кущові ягідники повинні реалізовуватися без листя. Залишене на саджанці воно продовжує випаровувати воду тоді як корінь не має змоги її поповнювати. Це призводить до виснаження рослини – вона погано приживається або і гине. Коренева система будь-яких саджанців надзвичайно вразлива, тому перебування на прямому сонці або вітрі протягом години значно знижує життєздатність і приживання саджанців після садіння. Саджанці, коренева система яких протягом кількох днів знаходилася на відкритому сонці приживаються дуже погано – більша частина з них загине навіть при правильному садінні. Транспортувати саджанці потрібно із запакованою і обов'язково зволоженою кореневою системою або в критих вантажних автомобілях. Для збереження якості саджанців слід пам'ятати, що коренева система повинна завжди бути вологою, тому під час викопування, транспортування та висадки саджанці слід часто поливати не допускаючи підсихання коренів.

Кращим терміном висаджування дерев є весна (2-3 декада квітня), коли ґрунт на глибині 20 см прогріється до 12⁰ С. Перед садінням саджанці необхідно замочити у воді на 24-48 год. Перед поміщенням саджанця у садивну ямку кореневу систему слід обмокнути у бовтанку, приготовану з води, глини і органічних добрив змішаних до консистенції сметани. Садити саджанці слід так, щоб місце окулірування знаходилося на висоті 5-10 см вище рівня ґрунту. Після садіння ґрунт навколо саджанця утрамбовують, проводять полив 5-10 л води на одне дерево і встановлюють опорний кілок чи фіксують до шпалери.

Однак найбільш важливою складовою сучасного саду є правильний підбір сортів, оскільки навіть найкращий догляд за саджанцями, призначеними для вирощування в умовах теплих регіонів, в умовах Львівщини не забезпечить бажаної якості плодів і особливо їх смаку. Сучасний ринок пропонує саджанці майже всіх відомих сортів світової селекції і часто це є сорти італійські, новозеландські, японські – де вегетаційний період є значно тривалішим і сума активних температур значно вищою, тому отримати такі ж за смаком яблука в наших умовах не вдається.

В умовах Львівщини можна успішно вирощувати практично всі основні плодові культури помірного клімату: яблуню, грушу, вишню, черешню, сливу, абрикос, аличу крупноплідну, персик, виноград, смородину, порічки, агрус, малину, ожину, суницю.

Сучасні саджанці – це складний організм, що складається з двох частин: підщепи (коренева система – впливає на висоту дерев та скороплідність) і прищепленого культурного сорту (надземна частина – від неї залежить врожайність і якість плодів). Тому на саджанці між кореневою системою і верхньою частиною обов'язково повинно бути незначне викривлення в місці щеплення або окулірування. Стандартний плодовий саджанець повинен мати висоту 1,2-1,8 м з 3-9 скелетними гілками або без них (залежно від сорту), добре розвинену кореневу систему (не менше 3-5 коренів і багато обростаючої мички) і діаметр штамба на рівні 10 см від кореневої системи не менше 15 мм.

Основні вимоги до сортів яблуні – це достатня зимостійкість, стійкість до парші яблуні (найнебезпечнішої хвороби в умовах Львівщини), висока урожайність і якість плодів, добра лежкість і відмінні смакові властивості.

Дослідженнями, проведеними у Львівському національному аграрному університеті встановлено, що відповідають цим вимогам і успішно ростуть і плодоносять в наших умовах такі сорти. Яблуня: літні сорти - Паперівка, Діскавері, Вільямс Прайд; осінні сорти - Вітос, Ауксіс, Редкрофт; зимові сорти - Чемпіон, Лігол, Пінова, Флоріна, Топаз, Райка, Аріва, Ред Джонапринц, Мутсу. Щодо сортів Бребурн, Фуджі, Грані Сміт, Гала, Голден Делішес та Ренет Симиренка в умовах Львівщини досягнути успіху при вирощуванні їх в рази складніше з причин сильного ураження їх паршею яблуні і необхідності багаторазових (щотижневих) оприскування.

Із сортів яблуні варто особливо увагу звернути в першу чергу на сорти Флоріна, Топаз і Райка – вони є імунними до парші яблуні, а отже не вимагатимуть багаторазових обприскувань проти цього захворювання.

Оскільки селекційний процес створення нових сортів яблуні не стоїть на місці, то й результати його є багатообіцяючими. Так, нещодавно спільними зусиллями швейцарських та англійських селекціонерів було виведено сорт яблуні Аріва, з подвійною імунністю до парші яблуні і борошнистої роси – двох найпоширеніших хвороб і в умовах нашого регіону. Плоди цього сорту можна отримувати без застосування фунгіцидів, тоді як плоди сортів старого покоління: Айдаред, Джонатан, Спартан вимагають проведення 12-16 таких обробок за вегетацію.

До сортів груші головними вимогами є добрий смак плодів, висока урожайність і лежкість. Цим вимогам відповідають сорти: Талгарська красуня, Яблунівська, Стрийська, Конкорд, Конференція, Абат Фетель, Ноябрська.

Із сортів вишні варто висадити сорти Чудо-вишня, Нана, Шалуня, Ігрушка, Гріот Серідко.

Оскільки урожай ранніх сортів черешні (Валерій Чкалов) є дуже привабливим для птахів, а єдиним захистом є накривання дерев спеціальними сітками, то більш доцільно вирощувати пізні сорти Лапінс, Ніжність та Кордія, котрі мають великі, смачні плоди, які не розтріскуються у дощову погоду і не пошкоджуються птахами. Сорт Регіна можна висаджувати тільки з сортом-запилювачем Сильвія.

При умові висаджування на ділянках захищених від вітрів, можна успішно вирощувати такі сорти абрикоса: Присадибний, Петрівський (Петропавлівський), Монастирський, Особливий Денисюка; сливи: Чачакська рання, Чачакська Лепотіца, Джойо, Стенлей, Топхіт; крупноплідну аличу: Глобус, Гек, Колоновидну; та персики: Ред Хевен, Іскра, Роялві, Вайнголд, Топсвіт; ліщина (фундук): Косфорд, Каталонська, Трапезунд; горіх волоський: Буковинський, Клішківський, Недобоївський, Грозинецький, Чернівецький, Ярівський.

Всі наведені вище сорти цілком придатні для вирощування в умовах Львівщини і забезпечують високоякісну продукцію з мінімальним доглядом.

І на завершення слід наголосити на тому, що плодові насадження закладаються на тривалий термін (15-30 і більше років), тому перед закладанням саду обов'язково слід ґрунтовно підготуватися теоретично і практично, бо припущені помилки на етапі вибору ділянки, сорту, схем садіння, сортів-запилювачів та ін. часто виправити є складно або ж і неможливо.

Основні елементи ефективної годівлі корів та молодняка великої рогатої худоби

Андрій Доманський, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, голова ГО "Товариство "Сільський господар"

Будь-який корм складається із води та сухої речовини. Вода необхідна організму тварин і без води тварина може загинути швидше, ніж без корму. Вода приймає участь у перетравленні корму, в перенесенні поживних речовин до клітин, в реакціях обміну речовин. Тварини одержують воду з трьох джерел: питна та вода корму (85 – 90%) і метаболічна вода, яка виділяється в процесі обміну речовин (10 -15%).

Суша речовина. Складається із органічної та мінеральної частини.

Органічна частина є джерелом енергії і поживних речовин: протеїну, жирів та вуглеводів. **Мінеральна частина** складається з макро- і мікроелементів. Окрему групу складають вітаміни та інші біологічно – активні речовини.

Енергія корму. Вона характеризується вмістом у кормі енергії, вираженої в Ккал, МДж, в кормових одиницях.

Кормова одиниця (к. од.) – це одиниця загальної поживності корму, яка за продуктивною дією дорівнює 1 кг вівса середньої якості, або відкладання 150 г жиру, якщо корм згодовувати зверху того рівня, який потрібний для життя або існування тварини. Цей показник є універсальний для всіх видів домашніх тварин і крім біологічного, має економічне значення. За ним оцінюються витрати кормів на одиницю продукції (молока, м'яса, яєць, вовни), вихід поживної енергії з одного гектара поля різних кормових культур, собівартість енергії, яка є в цих кормах.

Кормова одиниця дорівнює 1 кг вівса середньої якості. Кормова одиниця за продуктивною дією (енергією, або за загальною поживністю дорівнює:

- 2,3 кг сіна;
- 3,5 кг сінажу;
- 5 кг соломи;
- 5 кг силосу кукурудзяного;
- 6 кг трави;
- 8 кг буряка кормового.

Обмінна енергія (ОЕ) – це частина енергії корму, яка є в кормах і яка використовується на синтез продукції. Обмінну енергію визначають за різницею між валовою енергією корму й втратами енергії з калом, сечею і кишечними газами (метаном). ОЕ враховує видові особливості тварин (великої рогатої худоби, свиней, овець). Один кілограм сіна чи зерна ячменю буде мати різну цінність для різних видів тварин (табл. 1). Прийнято, що обмінна енергія виражається в енергетичних кормових одиницях (ЕКО), яка дорівнює 10 МДж обмінної енергії.

Як видно із таблиці 1 сіно має найбільшу поживну енергетичну цінність для великої рогатої худоби, потім – для овець і найменшу для свиней, в той час як зерно ячменю має найвищу поживну цінність для свиней.

Таблиця 1

Порівняльна оцінка кормів для великої рогатої худоби, свиней та овець

Корм	В 1 кг корму міститься			
	К. од.	ОЕ, МДж		
	ВРХ свині, вівці	ВРХ	Свині	Вівці
Сіно конюшини	0,50	7,13	6,23	6,95
Зерно ячменю	1,15	10,5	12,7	11,2

Складено на основі даних: Доманський А.Я. Основи менеджменту у молочному скотарстві: Практичний посібник / А.Я. Доманський. - Львів, 2015. - 70 с.

Протеїнова поживність кормів

Протеїн являється одним із найважливіших і найдефіцитніших елементів живлення в кормах. Розрізняють поняття «протеїн» і «білок». В групу протеїну входять всі сполуки, які містять азот. В групу білка входять лише амінокислоти. Повноцінність протеїну чи білка залежить від кількості та співвідношення амінокислот. Велика рогата худоба, коні мають властивість споживати і засвоювати всі азотисті сполуки, свині і птиці – лише білок. Однак, не всі поживні речовини в кормах є доступні для тварини. Частина з них виділяються з калом як неперетравлені рештки.

Сирий протеїн – це той, який міститься в кормах. Він визначається по кількості азоту.

Перетравний протеїн – це протеїн, який перетравився і є доступний для тварини. **Коефіцієнт перетравності** залежить від виду кормів може становити

від 23% у пшеничній соломі до 95 – 98 % у кормах тваринного походження). Жуйні тварини майже половину потрібного для організму протеїну забезпечують за рахунок мікробного синтезу в рубці, а решта – повинна надходити з кормами. Ні жир, ні вуглеводи не можуть замінити протеїн.

Норма сирого протеїну в сухій речовині кормів раціону повинна становити не менше 15 – 17%, а на одну кормову одиницю повинно припадати 105 – 110 г перетравного протеїну в залежності від фізіологічного стану і продуктивності тварин. *Чим вища продуктивність тварин, тим більшою повинна бути концентрація енергії та протеїну в сухій речовині кормів.*

Для кращого використання протеїну та інших речовин має значення оптимальне співвідношення перетравного протеїну і суми перетравних безазотистих поживних речовин, де жир помножений на 2,25. Це - протеїнове відношення, норма якого 1: 6 – 8, тобто на одну частину протеїну повинно припадати 6–8 частин безазотистих органічних речовин.

Сприяє кращому засвоєнню кормів співвідношення цукрі і перетравного протеїну яке носить назву *цукрово – протеїнового співвідношення*, яке в нормі становить 0,8 – 1,1 : 1.

Таблиця 2

Корми із різним рівнем протеїну

Рівень протеїну	Корми
Багато протеїну	Зернобобові: горох, кормові боби, кормовий люпин, соя, вика; бобові трави і сіно з них: конюшина (біла, червона), люцерна, зелена маса зернобобових, макухи і шроти соняшникові, соєві, ріпакові; молоко цільне, збиране та сухе; м'ясне і м'ясокісткове борошно.
Задовільний	Трава і сіно злаково – бобове, сінаж із злаково – бобових трав, зерносінаж із сумішей злакових і зернобобових культур, брага, пивна дробина
Низький	Злакові зернові (ячмінь, пшениця, жито, овес), картопля, бруква, кормові і цукрові буряки, жом буряковий свіжий і сухий
Дуже низький	Солома злакових культур

Складено на основі даних: Доманський А.Я. Основи менеджменту у молочному скотарстві: Практичний посібник / А.Я. Доманський. - Львів, 2015. - 70 с.

Жири. Велика рогата худоба не відчуває особливої потреби в додатковому згодовуванні жирів. Тих жирів, які є в молоці цільному (для телят), в кормах для молодняка старшого віку і корів в кормах є достатньо.

Вуглеводи. Вони поділяються на дві групи: а) розчинні: вуглеводи або цукри; б) клітковина. Вуглеводи є основним джерелом енергії в організмі. Особливу роль відіграє клітковина, яка являє собою грубоволокнисту структуру, що створює об'єм в шлунку, яка просочена шлунковими соками. В процесі зброджування клітковини в організмі утворюється **оцтова кислота**. Вона приймає участь в синтезі молочного жиру. Тому весною, коли корови переходять на молоду траву вміст жиру в молоці різко падає, іноді до 2%. Для запобігання цього процесу рекомендується весною на ніч і вранці давати по 1 – 1,5 кг сіна, а якщо немає сіна – соломи. В сухій речовині раціонів корів повинно бути 18-21 % клітковини. Надмірна кількість клітковини знижує перетравність всіх кормів в раціоні.

Характеристика та поживність кормів

За структурною побудовою і вмістом енергії корми класифікуються як грубі, соковиті і концентровані. Окрему групу становлять кормові добавки, премікси. Варто пам'ятати, що в структурі собівартості молока половину всіх витрат займають корми.

Щоб інтенсивно розвивати молочне скотарство і мати від нього прибуток потрібно кормову базу будувати на таких базових принципах:

1. Кормові культури і виготовлені з них корми повинні максимально відповідати потребам організму тварин в поживних речовинах.

2. Ті корми добрі, які охоче поїдаються тваринами. Можуть бути рослини, з доброю загальною протеїновою і мінерально-вітамінною поживністю, але через наявність специфічних антипоживних речовин (алкалоїдів і ін.) є небажаними для тварин.

3. Кожний корм має свої «границі» споживання. В надмірній кількості він може негативно вплинути на перетравність в організмі поживних речовин інших кормів, знижуючи ефективність засвоєння всіх кормів раціону, а також погіршити якість молока.

4. Кормові культури мають забезпечувати найвищий вихід поживних речовин з 1 гектара поля. Вихід поживних речовин залежить також від стадії росту і розвитку рослин в якій вони заготовляються і згодовуються тваринам.

5. Корми мають бути якомога дешевшими як за собівартістю одиниці маси корму, так і за одиницею продуктивної дії корму, виражених в к. од. або в МДж обмінної енергії.

6. Потрібно уникати надмірних витрат на підготовку, транспортування кормів, пам'ятаючи афоризм «шкірка вичинки не стоїть», тримаючи в голові баланс витрат і здобутків.

7. Немає сталих незмінних параметрів вимог організму до структури і якості кормів. Вони міняються з віком тварини (особливо ростучого молодняка) та із продуктивністю корів. Одна структура і набір кормів для малої і середньої продуктивності корів і досить інша відмінна – для корів високої продуктивності.

Плануючи займатися молочним скотарством, власник повинен в перспективі бачити своє кормове поле і бажаних корів на ньому.

Продовження статті у наступних випусках видання.

ПІДТРИМКА ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА

З метою розвитку галузі тваринництва та підвищення її ефективності суб'єктам господарювання агропромислового комплексу у 2015 році передбачено кошти з державного бюджету для виплати часткового відшкодування:

- вартості закуплених для подальшого відтворення телиць, нетелей, корів вітчизняного походження та племінних телиць, нетелей, корів молочного, молочно-м'ясного і м'ясного напрямку продуктивності, племінних свинок та кнурців (класу "еліта"), племінних вівцематок, баранів, ярок (далі - часткове відшкодування вартості тварин);

- вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів, доїльних залів та утворених на кооперативних засадах м'ясопереробних підприємств.

Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки галузі тваринництва затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 р. № 884.

Детальнішу інформацію про умови отримання бюджетних коштів, що спрямовуються на часткове відшкодування суб'єктам господарювання, можна отримати в Департаменті агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації за телефоном : **(032) 252-69-20**.

Про перспективи розвитку овочівництва на Львівщині читачам “Вісника Агрофорум” розповів директор ПАФ “Винниківська” (Пустомитівський район) Петро Удуд.

Більшість підприємств вимушено працює із сортами насіння іноземного виробництва, ціни яких залежать від коливань валютних курсів – Петро Удуд

- Петре Івановичу, розкажіть будь ласка нашим читачам про історію створення ПАФ “Винниківська”?

- П.У.: Наше підприємство було створено в 1997 році на базі колишнього радгоспу “Винниківський”. Свого часу радгосп працював на понад 6 тис га сільськогосподарських угідь, у тому числі 4 тис га ріллі. Також утримувалося 4,5 тис голів ВРХ, з яких до 2 тис голів корів. Тоді щорічно для овочевих баз регіону постачалося 9 тис. т овочів і 3,5 тис т овочів закритого ґрунту, що створювало робочі місця для 1200 осіб. У 1997 році залишки техніки і землі радгоспу ми розпаювали і віддали людям та почали господарювати на площі в 3 тис. га. Були економічно складні часи, низька платоспроможність, ми позичали гроші в банків і віддавали борги. Після чергового підвищення цін на паливно-енергетичні ресурси поступово зменшували площу обробітку і відтак залишилося майже 1200 га. На даний час ми спеціалізуємося на вирощуванні пшениці, ріпаку, сої, картоплі, моркви, буряка і цибулі. Маємо власне овочесховище для картоплі і холодильник на 1800 т. Першу чергу холодильника побудовано три роки назад, в цьому році – другу чергу. Цибулю почали вирощувати лише з минулого року, оскільки вона вимагає дещо іншої технології зберігання. Збут продукції здійснюємо через мережі супермаркетів “Рукавичка”, “Барвінок”, ринок “Шувар”. Реалізуємо продукцію через тендери для потреб військових. В цьому році вирощували буряк і моркву на 30 га для потреб відомого виробника соків на Львівщині ПАТ “Яблуневий дар”. Спеціальні сорти чіпсової картоплі постачаємо на підприємство у Київській області.

- Багато підприємств аграрного сектору Львівщини скаржаться на брак фахових кадрів. Яка ситуація на вашому підприємстві?

- П.У.: З кадрами в загальному ми поки що проблем не маємо. На постійній основі зайнято 60 працівників. Багато молоді працевлаштовується після закінчення Львівського національного аграрного університету. Хоча ми також відчуваємо брак механізаторів, окремі трактористи передпенсійного віку. Підприємство є базою для проходження студентської практики. Для працівників, які проживають в іншій місцевості, надається гуртожиток. На сезонний збір урожаю овочів залучаються працівники з Вінницької, Хмельницької і Закарпатської областей.

- Які проблеми галузі найбільш відчутні для ПАФ “Винниківське”?

- П.У.: На жаль, якість вітчизняного насіння досить низька і нам доводиться вирощувати сорти зарубіжної селекції. Практично зруйновано більшість дослідних станцій, хоча в Україні були досить непогані сорти пшениці з урожайністю 60-70 ц /га. Тому, якщо ми втратимо остаточно галузеву науку, то будемо мати проблеми в недалекому майбутньому. Більшість підприємств вимушено працює із сортами насіння іноземного виробництва, ціни яких залежать від коливань валютних курсів.

Істотно впливає на галузь рослинництва і висока вартість пального та електроенергії. Сьогодні у всіх на устах слова про те, що в Україні дорогі овочі. Але вони не можуть бути занадто дешевими, хоча і ціна в 13-15 грн за кілограм цибулі є нетиповою. Фермер має знати, що при існуючій ціні на енергоресурси і дотриманні технологій, які забезпечують середню урожайність і прийнятну ціна 5-6 грн / кг, він не матиме збитку. Проте, реалії життя є зовсім іншими. До прикладу, в Нідерландах фермер може збирати овочі навіть вологими, оскільки для нього діють пільгові ціни на енергоресурси для їх сушіння. Ми сьогодні ще не можемо повністю зібрати моркву на переробку через погодні умови. Протягом останніх років не здійснюється бюджетна підтримка виробників на придбання ресурсів для виробництва продукції, будівництво та реконструкцію теплиць, тому овочівникам, особливо тепличного господарства, приходить досить нелегко. Адже побудувати гектар теплиці за сучасними технологіями – це вкласти 1 млн.євро при надто високих процентних ставках за банківськими кредитами є практично неможливим.

В принципі ми вирощуємо достатній для реалізації обсяг продукції. Але є багато закритих установ (школи, лікарні та інші), куди економічно цікаво налагодити постачання овочів. Проте часто подібні тендери виграють не виробники, а посередники, які згодом закуповують у фермерів ці овочі за значно нижчими цінами. Загалом, якщо ми будемо розширювати діяльність підприємства, то не більше ніж до 2 тис га. В іншому випадку існує ризик втрати керованості підприємства з боку менеджменту.

- Яку специфіку сучасного ринку овочів Ви можете відзначити?

- П.У.: Хаос і немає спланованого виробництва. Цього року була посуха і високий попит на картоплю. Існує ймовірність, що на наступний рік більшість фермерів оберуть дану культуру. І їх в принципі можна зрозуміти, оскільки кожен орієнтується на максимізацію прибутку. Але в результаті такої синхронної поведінки можуть втратити практично всі підприємства.

- Розкажіть про соціальну відповідальність підприємства?

- П.У.: За останній рік підприємство надало дві одиниці власної техніки на потреби АТО і придбало трактор “Білорусь”. Постійно відправляємо продукти для потреб військових. Надаємо підтримку в придбанні подарунків на свято Св. Миколая та Новий рік. Постійно надаємо підтримку п’яти церквам, які є в населених пунктах, де господарює ПАФ “Винниківське”. Також здійснюємо капіталовкладення у ремонт доріг.

- Перспективні плани розвитку ПАФ “Винниківське”?

- П.У.: В нас є перспективні плани встановити обладнання для мийки і фасування овочів. Плануємо також при сприятливій економічній ситуації провести реконструкцію консервного цеху. Але потрібно 2 млн грн на повну реконструкцію приміщення і ще близько 3 млн грн на обладнання яке б відповідало сучасним санітарним нормам. Таким чином, ми зможемо консервувати овочі і конкурувати із імпортом з ЄС та Китаю при умові надання доступних кредитів.

- Дякуємо за інтерв’ю.

Розмову вів Павло Музика

Власне бачення тенденцій розвитку аграрного сектору Львівщини нашому виданню представив голова фермерського господарства “Білак” (Самбірський район) Іван Білак.

Важливо не лише виробити якісну продукцію, але і знайти перспективні ринки збуту – Іван Білак

- Доброго дня. Розкажіть будь ласка про основні напрями діяльності ФГ “Білак”?

- І.Б.: Наше підприємство спеціалізується на вирощуванні, відгодівлі і розведенні м'ясної худоби поліської породи. Зараз утримуємо майже 1 тис голів породи м'ясо-молочний симентал. Це племінні бички поліської м'ясної породи, лімузин та шароле, можливо ще заведу волинську м'ясну породу худоби. Маємо статус племінного господарства. Раніше тварини утримувалися на фермі радянського зразка з низькими стелями, транспортерами, що зумовлювало високі затрати електрики та праці. За останній рік побудували сучасне приміщення для безприв'язного утримання тварин. Крім того, утримуємо 50 корів, які забезпечують щоденну виручку від реалізації молока. Реалізуємо молоко двічі на день прямо на господарстві і жителі сусідньої округи із радістю його купують. Маємо певну перевагу в реалізації молока, оскільки м'ясо-молочний симентал дає молоко вищою жирністю і щоденний збут дозволяє нам вчасно заготовляти корми і розраховуватися з працівниками. Більшість землі використовуємо для вирощування зернових культур та сінокосів в селах Стрілковичі і Вільшаники Самбірського району. Утримуємо також невелику кількість коней, овець і страусів, але їх не реалізуємо.

- Чи не відчуває господарство проблеми із реалізацією продукції тваринництва?

- І.Б.: Зі збутом продукції проблем немає, оскільки в нас діє принцип організації “від лану до столу”. Коли треба провести вибракування поголів'я спрямовуємо їх у власний забійний цех, який забезпечує виробництво ковбас для споживачів області. Ми також закупаємо худобу від населення, а тому постачаємо в багато цехів області свіже, охолоджене м'ясо. Проблем багато, але вирішую їх самостійно, без допомоги держави, яка фактично і підтримує лише підприємства із зарубіжним капіталом, що вирощують соняшник, сою, ріпак та зернові на експорт.

Звісно, з одного боку, це добре, що в регіон зайшли інвестори в той час, коли земля пустувала і заростала не тільки чагарниками, але в окремих випадках навіть деревами. Але більшість фірм прийшли на ринок, щоб використати певний земельний ресурс і з урахуванням тривалості договорів оренди землі зареєструватися на біржах в європейських країнах. Тепер багато подібних компаній банкрутують. Якщо європейський фермер одержує значні дотації, то в Україні це переважно підтримка з обласних бюджетів. Фактично Україна одержує кредити від МВФ та інших міжнародних інституцій з яких нічого не спрямовується на підтримку фермерства. Особливо м'ясний напрям скотарства в Україні є дуже збитковим. Дещо виручав протягом трьох років експорт живої м'ясної худоби в Азербайджан, але останнім часом через неможливість її транзиту через Росію і цей канал збуту фактично зник. Крім того, в Самбірському районі дуже нестабільно працює спиртзавод, який був певною допомогою для дрібнотоварних виробників, які вирощували ВРХ. Агроформування раніше забирали брагу для потреб тваринництва і годували нею худобу, що дозволяло розвиватися малому бізнесу самого селянина. Але спиртзавод знову запрацював лише минулого тижня, а це одна із причин скорочення поголів'я.

- *Чи не відчуває господарство проблем із підбором працівників з урахуванням прикордонного статусу району?*

- **І.Б.:** Перш за все зазначу, що практично кожен з операцій на фермі – від ветлікаря до зоотехніка та агронома я можу виконувати самостійно, оскільки одержав у свій час вищу освіту у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького. В мене був період, коли я вісім років працював на державній службі, але у вихідні дні я все одно працював у господарстві заради власного задоволення, тому що це дисциплінує. На даний час, багато працівників на господарстві із сусідніх Старосамбірського та Турківського районів. Ми забезпечуємо їх належним житлом та харчуванням. Хоча хороших трактористів дійсно бракує. Я практично щоденно контролюю діяльність підприємства і часто, разом із працівниками виконую роботу. Лопатою годину – дві попрацював з ними і керівник стає авторитетом для працівників. Перебуваючи на будь-якому об'єкті я можу виконати роботу самостійно і цим пишаюся. Коли працівники бачать, що керівник виконує спільно з ними роботу на певній ділянці, наприклад в тваринницькому комплексі, це їх також спонукає працювати більш відповідально.

В багатьох випадках треба змінювати свідомість людей. Брак кадрів відчувається всюди і, мабуть, буде ще більше відчуватися.

В переробному цеху на розділці туш в нас працюють фахівці вже пенсійного віку, які працювали ще на Львівському м'ясокомбінаті. Молодих фахівців готуємо і вони поступово навчаються, але спеціалістів з обвалки туш катастрофічно мало. В мене був випадок, коли працівник 2-3 місяці попрацював на підприємстві, навчився, і одержавши запис в трудовій книжці, поїхав працювати за вищу заробітну платню в Польщу. Близькість до кордону дійсно створює додаткову передумову для браку молодих фахівців.

- *Які перспективи розвитку ФГ "Білак" Ви бачите?*

- **І.Б.:** Я взагалі постійно намагаюся реалізувати нові проекти. В кінці 1990-х років я доволі часто відвідував економічно розвинуті країни, вивчав їх досвід господарювання та особливості організації виробництва. Після цього починав нововведення і в господарстві. Фактично, крім незначних ресурсів з обласної програми підтримки аграрного виробництва, централізовано з державного бюджету на програми розвитку АПК, як наприклад в 2008-2010 рр., гроші не виділяються. Це істотно звужує можливості фермера, який змушений закуповувати засоби виробництва за цінами вищими за середньоєвропейські. Практично не розвивається сільськогосподарська кооперація, хоча передумови для цього закладалися ще в 2008 році. Фермеру треба сприяти в його доступі до ринків збуту, мінімізувати бар'єри, і ми зможемо забезпечити внутрішній ринок якісною продукцією. Хоча зараз це і не популярно говорити, але для ЄС вигідно, щоб фермер не мав ринків збуту. В Україні фермери поступово зменшують виробництво і банкрутують, а для ЄС перетворюємося на необмежений ринок збуту. Тому там будуються дороги, інфраструктура, лікарні, оскільки є ринки збуту і зацікавленість фермерів ЄС господарювати надалі. В 2015 році ми вклали у ремонт дороги близько 100 тис. грн, але цього недостатньо, щоб витягнути інфраструктуру на належний рівень. І хоча я оптиміст, але господарювати дійсно дуже складно. Необхідні і рішучі кроки для підтримки фермерства має зробити держава.

Розмову вів Павло Музика.

Розвиток аграрного сектору створює передумови для сталого розвитку сільських територій. Власний погляд на дану проблему нашому виданню представив голова ФГ “Повернення” (Стрийський район) Ярослав Шакало.

Ми маємо жити по ресурсах і по можливостях виходячи з того, що реально маємо – Ярослав Шакало

- *Доброго дня, Ярослав Володимирович. Розкажіть будь-ласка про історію створення ФГ “Повернення”?*

- **Я.Ш.:** Господарювати я почав 25 років назад після набуття Україною незалежності і з початком економічних перетворень. Ситуація на той час була непроста, але мої предки були порядними господарями до 1940 року в Галичині, за що згодом їх виселили в Кіровську область на північ Росії, де власне і зустрілися мої батьки. Після початку перших реформ у незалежній Україні я зрозумів, що споживати продовольство людство буде завжди, а тому вирішив стати фермером, починаючи з перших виділених для цього 7 га землі. Тоді я працював токарем у колективному господарстві на Стрийщині, мав власне підсобне господарство, хоча суто агрономічного досвіду тоді було недостатньо.

Назву господарства також обрано не випадково, оскільки я повернувся до своїх джерел. У мене є розуміння того, що землю треба передати дітям, а її стан має бути кращим ніж тоді, коли її я отримав. Крім того, ґрунти в передгірській зоні у Стрийському районі потребують істотних вкладень, зокрема додаткового мінерального живлення, розкислення, вапнування.

- *На якій площі ФГ “Повернення” господарює на даний час?*

- **Я.Ш.:** Коли завершимо реєстрацію всіх договорів, то площа господарства зросте до 700 га, і практично лише 1 % даної площі у власності нашої родини. Решту землі орендуємо на території однієї сільської ради. Я виріс у Ярушичах і мене люди добре знають, тому орендну плату сплачуємо вчасно в розмірі 800-900 гривень за гектар. Крім того, надаємо, при потребі,

нашим орендодавцям послуги із обробітку ґрунту. Хоча техніка в нас переважно радянського періоду, але ми її правильно технічно обслуговуємо. Вільних коштів для придбання дорогого обладнання не маємо, тому максимально модернізуємо старі агрегати. Наприклад, ми дещо творчо підійшли до створення

ґрунтообробно-посівного комплексу, що дозволяє сіяти по дискуванню або оранці за один прохід. Довелося також самостійно переробити сушарку радянської конструкції для того, щоб суттєво знизити її енерговитрати. Загалом, господарство має всю необхідну інфраструктуру для очистки, сушіння та зберігання зерна, розраховану на наші площі в обробітку.

- *Розкажіть будь ласка про основні перешкоди для розвитку фермерства?*

- **Я.Ш.:** Дуже складна ситуація із реєстрацією договорів оренди земельних паїв, оскільки їх середній розмір не перевищує 1,5 га. Однак і в нашому селі є випадки, коли дана площа розділена в нерівних пропорціях між площею ріллі, пасовищ та сінокосів. І тоді фактично нашому господарству треба укласти 8-10 угод для того щоб орендувати один гектар ріллі. Реєстрація права оренди на одну ділянку коштує близько 350 грн. Існує також дуже бюрократична і фінансово затратна процедура оформлення спадщини, тому багато людей фактично відмовляються від переоформлення прав власності на землю, а фермери не можуть її орендувати. В принципі існуючий в Україні підхід до реєстрації прав оренди землі, на мою думку, не зовсім правильний. Навіщо фермеру збирати купу паперів, витрачаючи час і ресурси, коли можна було б взяти довідку в сільській раді, що земля не перебуває в оренді в інших господарів і цього було б достатньо.

- *Які перспективи розвитку вашого підприємства?*

- **Я.Ш.:** Троє моїх дітей – двоє синів і донька одержали аграрну та економічну освіту, а тому мені є кому передати господарство. Крім того, старший син вже багато років працює зі мною. Досвід роботи ФГ “Повернення” – це приклад класичного сімейного фермерства, який дуже часто наводять нам в якості домінуючого в розвинутих країнах світу. Лише в такому випадку ми зможемо створити потужний середній клас на селі.

Розмову вів Павло Музика

Про досвід ефективного господарювання “Віснику Агрофорум” розповів директор ПП “Витошко” (Городоцький район) Михайло Степанович Витошко.

Брати кредит в нинішніх економічних умовах – це гарантовано працювати тільки на банк – Михайло Витошко

- Розкажіть будь ласка про історію започаткування вашого господарства?

- М.В.: Після завершення навчання на економічному факультеті Львівського національного аграрного університету спільно з приятелем почали займатися дрібною торгівлею овочами, які завозили з Польщі. Але вже у перший рік нам польські колеги порадили започаткувати власне виробництво овочів для уникнення коливань валютних курсів. Тоді я звернувся в сільську раду з проханням надати 2 га в суборенду з гарантуванням зорати і скультивувати ділянку. В 2000 році ми почали з вирощування 1,5 га цибулі та 30 арів буряка столового, а на решті площі посіяли капусту і моркву. Тепер я з посмішкою згадую той час, але оскільки фахової агрономічної освіти в нас не було, в перший раз внесли в ґрунт багато нітроамофоски, що зумовило великі розміри плодів моркви і буряка. Буряк їздили продавати в той рік навіть в Одесу. В результаті весь буряк не продали і довелося просто його подарувати. Однак цибулю ми в 2000 р. засіяли з чорнухи, хоча в той час більшість практикували сіянку. Остання, як правило, не зберігається до травня місяця. Потім я почав господарювати серйозніше і взяв в оренду 53 га і старий трактор з знаряддям, овочеву сівалку і все це без жодної державної підтримки. Зараз господарюю на площі близько 200 га і спеціалізуємось на вирощуванні пшениці, ріпаку, сої та гречки. Власна площа підприємства близько 10 га, а решта землі орендується. Раніше вирощував льон, але врожайність доволі низька. До того ж на даний час я в одному лиці і власник, і єдиний працівник господарства, тому доводиться обирати менш працемісткі культури, які користуються попитом на ринку.

- Які основні проблеми невеликих фермерів?

- М.В.: Важливою проблемою є доступ до фінансів, тобто практично відсутні доступні пільгові кредити для невеликих господарств. Мабуть важко

повірити, але за весь період я брав кредит лише один раз в 2008 році для придбання сучасної сівалки точного посіву. Зараз я б не ризикнув так і вважаю, що брати кредит у нинішніх умовах – це гарантовано працювати тільки на банк. Однак, завдяки інтернету я придбав, хоча і вживану, але в хорошому стані продуктивну техніку, зокрема два комбайни, два сучасні трактори і обприскувач. Цього достатньо для потреб мого господарства, а розширювати виробництво на даний час я не планую. Крім того, це і важко, оскільки більшість землі в Городоцькому районі орендується крупнотоварними підприємствами, які називаються по-простому “агрохолдинги”. Орендувати землю в іншому районі мені не доцільно. Вважаю, що більшість агрохолдингів в Україні є збитковими, і лише штучно підтримуються акціонерами. В Україні також не створено ефективної системи збуту продукції на загальнонаціональному рівні, а тому пошук ринків збуту я здійснюю самостійно через Інтернет.

В окремі роки реалізував гречку навіть в Тернопільську область. На ціну більшою мірою впливає попит на світовому ринку, тому постійно оцінюю цінову ситуацію на експортні культури у портах. При потребі, доставляю продукцію в Одесу і реалізую її вигідніше, ніж у випадку збуту посередникам.

- *Ваші побажання агровиробникам?*

- **М.В.:** За достойною ціною продати вирощену складною працею продукцію.

Розмову вів Павло Музика

Натхнення і професійний підхід до господарювання дозволяють досягнути високих показників продуктивності в галузі тваринництва навіть в умовах домогосподарства. Про власний досвід “Віснику Агрофорум” розповіли Володимир і Тетяна Караїм, які успішно господарюють в селі Бережани Пустомитівського району.

**Натхнення і професійний підхід до справи дозволяють
досягнути високих показників продуктивності
в козівництві навіть в умовах домогосподарства –
Володимир Караїм**

- Доброго дня Володимир Степанович. Розкажіть будь ласка про історію вашого успішного досвіду у козівництві?

- В.К.: Все почалося з того, що в 2010 році моя дружина Тетяна виявила бажання утримувати козу для оздоровлення молоком членів нашої сім'ї. Хоча я за освітою інженер-механік, але досвіду в тваринництві практично не мав. Я звернувся до свого знайомого – кореспондента газети і він допоміг мені знайти одну тварину у Винниках. Виявилось, що це коза породи Американська Ламанча завезена з Угорщини. Особливістю кіз даної породи є їх окрас, будова тіла, і, як виявилось пізніше, доволі висока молочна продуктивність – до 6 л молока на день в період випасу. Крім того, молоко кіз даної породи немає традиційно властивого молоку кіз присмаку і запаху. На даний час ми утримуємо вже шість високопродуктивних кіз та одного цапа. Всі тварини мають паспорти і належний ветеринарний нагляд, а доїння відбувається у доїльний апарат. Кози у нас перебувають на вільному вигул у лісі чи на луках. Нам пощастило, що у нашому селі Бережани практично не утримують худобу, тому наші кози мають достатньо площ. Сусіди ж не мають жодних заперечень проти відносно вільного переміщення наших кіз по селу. За це ми їм дуже вдячні.

- Які технологічні нюанси козівництва, з вашого досвіду, найбільш важливі?

- В.К.: Нам пощастило придбати у Хмельницькій області в одного відомого козівника дуже продуктивного цапа, також походженням із Угорщини. Наявність цапа у стаді дозволяє не одержувати характерного запаху молока. Цап, наприклад, може перебувати у клітці на вулиці до

температури (-25°C) градусів, оскільки в нього утворюється пуховий підшерсток. Але в спекотний період він, навпаки, ховається у спеціально побудований будиночок, тобто не переносить високих температур. На зимовий період ми закупуємо близько двох тонн вівса та лугове сіно, а також робимо запас яблук та картоплі, які стимулюють вироблення молока у кіз. Водночас, у нас дуже невелика кількість тварин, і тому фактично ми приділяємо увагу кожній з них індивідуально. Фактично у нас кожна тварина відкликається на свою кличку. Очевидно, що на великій фермі, це практично неможливо.

Два роки назад після зарубіжної поїздки і відвідування козиної ферми ми почали виробництво сиру для потреб родини. Ми відвідали також козину ферму в Іспанії і дізналися, що середня продуктивність кіз там не перевищує півлітра на добу. Тоді ми показали фото наших кіз і фермери в Іспанії не вірили, що подібних показників продуктивності можливо

досягнути фактично в домогосподарстві та ще і в Україні. Моя дружина Тетяна самостійно вивчила всі технологічні нюанси козівництва і вже надає он-лайн консультації відносно технологій утримання, годівлі чи окоту тварин.

- *Тетяно Олександрівно, розкажіть детальніше про досвід сироваріння?*

- **Т.К.:** Почати виробництво сирів для потреб родини нас стимулював іспанський досвід, де ми мали змогу побачити міні-сирний цех і організацію виробництва. В Іспанії ми вперше придбали спеціальну натуральну закваску елькуохо для виробництва сирів. З цього часу фактично вся наша родина споживає виключно сири домашнього виробництва і всі знайомі.

Почали експериментувати, купувати через Інтернет інші закваски, форми для приготування сиру. Один раз із італійською закваскою нам вдалося виробити сир камамбер із пліснявою не гірший за італійський. Фактично з шести літрів молока при дотриманні всіх

технологій виходить близько 700 грамів сиру. Це дуже цікава справа.

- *Які ваші перспективні плани в козівництві?*

- **Т.К.:** Ми маємо бажання збільшити поголів'я кіз і для цього потрібно лише адекватне приміщення, можливо закинуту ферму чи, наприклад, приміщення в підсобних господарства у військових частинах. Для успішного ведення справи треба постійно бути присутнім на господарці, любити свою справу і не лінуватися. Тоді Україна зможе відмовитися від імпорту закордонних сирів і налагодити поступово їх виробництво в Україні.

- *Дякуємо за інтерв'ю!*

Розмову вів Павло Музика

Назва заходу	Дата проведення	Місце проведення	Детальніша інформація
Міжнародна виставка «Fresh Business Expo»	1-3 грудня 2015 р.	м.Київ, Міжнародний виставковий центр, Броварської пр-т, 15	www.freshbusinessexpo.com
12-а Міжнародна конференція «Овочі та фрукти України-2015. Презавантаження»	1-3 грудня 2015 р.	м.Київ, Міжнародний виставковий центр, Броварської пр-т, 15	www.fruit-inform.com
Круглий стіл «Ґрунти та меліорація: минуле та майбутнє»	3 грудня 2015 р.	м. Київ, Інститут водних проблем і меліорації НААН, вул. Васильківська, 37	www.igim.org.ua
Шоста Міжнародна виставка інноваційних рішень в зерновому господарстві «Зернові технології 2016»	10-12 лютого 2016 р.	м.Київ, ВЦ «КиївЕкспоПлаза», вул. Салютна 2-б, ст.м. Нивки	www.grainexpo.com.ua
Міжнародна виставка ефективного тваринництва та птахівництва «Agro Animal Show 2016»	10-12 лютого 2016 р.	м.Київ, ВЦ «КиївЕкспоПлаза», вул. Салютна 2-б, ст.м. Нивки	www.animal-show.kiev.ua
Виставка «Фрукти. Овочі. Логістика - 2016».	10-12 лютого 2016 р.	м.Київ, ВЦ «КиївЕкспоПлаза», вул. Салютна 2-б, ст.м. Нивки,	www.freshexpo.kiev.ua
IX Міжнародний молочний конгрес	02-04 березня 2016 р.	м.Київ, ВЦ «КиївЕкспоПлаза», вул. Салютна 2-б, ст.м. Нивки	www.dairycongress.org

Зарубіжні події

Міжнародна виставка «Food Week Korea 2015»	18-21 листопада 2015 р.	Південна Корея, м. Сеул	www.koreafoodweek.com
Міжнародна виставка «Зелений тиждень 2016»	15-24 січня 2016 р.	Німеччина м. Берлін	www.gruenewoche.de
Міжнародна виставка «Fruit Logistica 2016»	3-5 лютого 2016 р.	Німеччина м. Берлін	www.fruitlogistica.de

**Оптові ціни на продукцію
(станом на 13.11.2015 р.) (1 кг/ грн.)**

ПРОДУКТ	мінімальна	середня	максимальна
ПРОДУКЦІЯ РОСЛИННИЦТВА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА			
<u>Кабачок</u>	15,00	16,00	17,00
<u>Капуста білокачанна</u>	9,50	10,00	10,00
<u>Помідор салатний червоний</u>	15,00	20,00	22,00
<u>Баклажан синій</u>	5,00	5,00	5,00
<u>Морква нантська</u>	8,00	9,00	11,50
<u>Буряки столові круглі</u>	5,00	5,00	5,00
<u>Капуста броколі</u>	22,00	24,00	25,00
<u>Цибуля ріпчаста</u>	8,50	9,00	9,50
<u>Капуста цвітна</u>	12,00	14,00	16,00
<u>Огірок короткоплідний зеленець (8-12 см)</u>	25,00	26,00	26,00
<u>Часник</u>	50,00	55,00	60,00
<u>Картопля Белароса</u>	4,50	4,50	5,00
<u>Гриб печериця</u>	23,00	24,00	26,00
<u>Слива Угорка</u>	10,00	12,00	14,00
<u>Яблуко Голден 90</u>	7,00	8,00	9,00
<u>Яблуко Гала</u>	9,00	9,00	10,00
<u>Груша</u>	15,00	16,00	22,00
<u>Груша Бера</u>	12,00	14,00	15,00
<u>Виноград Вікторія</u>	20,00	25,00	30,00
ПРОДУКЦІЯ ТВАРИННИЦТВА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА			
<u>Яйце куряче столове відбірне, десяток</u>	13,00	14,00	15,00
<u>Свинина вирізка</u>	90,00	91,00	92,00
<u>Яловичина шия безкісткова</u>	80,00	82,00	82,00
<u>Куряче філе</u>	55,00	55,00	55,00
<u>Короп жив.</u>	44,00	45,00	46,00
<u>Щука жив.</u>	71,00	75,00	75,00

Складено за даними ТОВ "РСП "Шувар"

Редакційна колегія інформаційного вісника
Львівської аграрної палати "АгроФорум"

Музика П.М. – ГО "Львівська аграрна палата" (голова редколегії)

Стефанишин І.М. – ТОВ "РСП "Шувар" (заст. голови редколегії)

Гончаренко Л.В. – Департамент агропромислового розвитку

Львівської обласної державної адміністрації

Вуйчик І.М. - ГО "Львівська аграрна палата"

Паньків І.Я. – БО "Львівська аграрна дорадча служба"

Соломонко Д.О. – Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького (видавничий редактор)

Періодичність видання: два рази на місяць.

Побажання та зауваження до змісту електронного інформаційного бюлетеня
«Вісник Агрофорум» просимо надсилати на e-mail: lvivagri@gmail.com
або за телефоном: +38 (032) 294-84-03, +38 (032) 239-26-56, +38 (067) 803-60-32

